

Т.С. ПІЧУГІНА, В.В. РУБЦОВ

КЛАСИФІКАЦІЯ МЕТОДІВ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМИ РЕСУРСАМИ ПІДПРИЄМСТВА

У статті досліджені підходи до управління фінансовими ресурсами на підприємстві та обґрунтовано залежність ефективності фінансового менеджменту від доцільності їх застосування, визначені загальні підходи до формування та управління фінансовими ресурсами підприємства, основні принципи формування фінансових ресурсів, управління фінансовими ресурсами в ринкових умовах спрямоване на підвищення ринкової вартості й інвестиційної привабливості підприємства. розглянуто класифікацію поділу методів управління фінансовими ресурсами підприємств на традиційні та прогресивні. Розглянуто фінансовий аналіз різних типів моделей, що дозволяють структурувати та ідентифікувати взаємозв'язки між основними показниками звітності, що дозволяє більш ефективно управляти фінансовими потоками. Виділено три основні типи моделей, які використовуються у фінансовому аналізі: описові, предикативні, нормативні.

Ключові слова: фінансові ресурси, фінансовий менеджмент, методи управління фінансовими ресурсами, бюджетування, фінансовий моніторинг, контролінг, описові, предикативні, нормативні.

В статье исследованы подходы к управлению финансовыми ресурсами на предприятии и обосновано зависимость эффективности финансового менеджмента от целесообразности их применения, определены общие подходы к формированию и управления финансовыми ресурсами предприятия, основные принципы формирования финансовых ресурсов, управления финансовыми ресурсами в рыночных условиях направлено на повышение рыночной стоимости и инвестиционной привлекательности предприятия. рассмотрена классификация разделения методов управления финансовыми ресурсами предприятий на традиционные и прогрессивные. Рассмотрены финансовый анализ различных типов моделей, позволяющих структурировать и идентифицировать взаимосвязи между основными показателями отчетности, что позволяет более эффективно управлять финансовыми потоками. Выделили три основных типа моделей, используемых в финансовом анализе: описательные, предикативные и нормативные.

Ключевые слова: финансовые ресурсы, финансовый менеджмент, методы управления финансовыми ресурсами, бюджетирование, финансовый мониторинг, контролинг, описательные, предикативные, нормативные.

The article investigates approaches to the management of financial resources at the enterprise and substantiates the dependence of the effectiveness of financial management on the expediency of their application, defined general approaches to the formation and management of financial resources of the enterprise, the basic principles of the formation of financial resources, management of financial resources in market conditions is aimed at increasing market value and investment attractiveness of the enterprise. the classification of division of methods of management of financial resources of enterprises into traditional and progressive ones is considered. The financial analysis of different types of models is considered, which allows to structure and identify the interrelations between the basic indicators of reporting, which allows to more effectively manage financial flows. There are three main types of models used in the financial analysis: descriptive, predictive, normative.

Keywords: financial resources, financial management, methods of financial resources management, budgeting, financial monitoring, controlling, descriptive, predictive, normative.

Вступ. Досвід розвинених країн, розвиток управлінських технологій, упровадження вартісного підходу до управління бізнесом на українських підприємствах переконливо довели, що пріоритетною метою розвитку підприємства є максимізація його вартості. Управління фінансовими ресурсами в ринкових умовах спрямоване на підвищення ринкової вартості й інвестиційної привабливості підприємства. Ефективне фінансове управління вимагає безперервності, послідовності і комплексності використання методів і важелів, завдяки яким фінансовий механізм підприємства найкраще пристосовується до змін в умовах утвердження ринкової економіки.

Для формування механізму якісного та ефективного управління фінансовими ресурсами підприємства, необхідно дотримуватися принципів системності та комплексності, що стає особливо актуальним є у зв'язку із економічною та політичною нестабільністю у світі, глобалізацією бізнесу, збільшенням підприємницьких ризиків та жорсткістю конкуренції. Рівень фінансового потенціалу й умови фінансових ринків розширюють або обмежують можливості формування підприємствами достатнього обсягу фінансових ресурсів. Все це зумовлює необхідність розробки ефективної політики управління фінансовими ресурсами як одного з найважливіших елементів в загальній стратегії діяльності та розвитку підприємств.

Значний внесок у розвиток теорії управління фінансовими ресурсами підприємств зробили як вітчизняні, так і зарубіжні вчені, а саме: І.Ю. Бланк, Ю.Ф. Брігхем, Д.К. Ван Хорн, І.С. Гуцал, О.Д. Василюк, О.Д. Заруба, О.Р. Квасовський, О.В. Кнейслер, В.В. Костецький, О.І. Кулинич, Д. Коллис, Л.О. Лігоненко, А.А. Мазаракі, С. Монтгомери, К.В. Павлюк, В.Ф. Палій, А.М. Поддєрьогін, Ж. Рішар, Д.Г. Сігел, Н.Я. Спасів, В.І. Терьохін, О.О. Орлов, Р.Н. Холт та ін.

Проте залишаються актуальними питання, пов'язані з визначенням методів управління фінансовими ресурсами підприємств що до сучасних умов невизначеності та ризиків, що притаманні мінливому ринковому середовищу.

Мета дослідження полягає у класифікації методів управління фінансовими ресурсами підприємства на основі узагальнення теоретичних та оцінки практичних аспектів дослідженої проблематики.

Методи дослідження. Теоретичною та методичною основою дослідження виступають концепції та підходи сучасної економічної теорії, економічного аналізу, теорії управління, наукові праці вітчизняних і зарубіжних вчених та фахівців, де обґрунтовано концептуальні засади інформаційного забезпечення управління фінансовими ресурсами підприємства.

Однією з найважливіших ланок системи

© Т.С. Пічугіна, В.В. Рубцов, 2017

управління підприємством виступає управління фінансовими ресурсами, адже саме вони виступають найголовнішим стимулом здійснення господарської діяльності підприємством, а також забезпечують всім необхідним виробничу, наукову, маркетингову діяльність, сприяючи не тільки їх ефективному функціонуванню, але й всього підприємства в цілому.

Під фінансовими ресурсами слід розуміти грошові кошти, що є в розпорядженні підприємства. Вони формуються ще до початку діяльності підприємства в процесі утворення статутного фонду. Далі ці кошти інвестуються для забезпечення виробничо-господарської діяльності, розширення і розвитку виробництва (мікрорівень).

На думку В. П. Кудряшова, фінансові ресурси – це сукупність фондів, які беруть участь у забезпеченні діяльності суб'єктів і здійснюють обіг у грошовій формі. Фінансові ресурси завжди знаходяться у власності тих чи інших суб'єктів і використовуються для вирішення поставлених задач. На думку О. Д. Данілова та Д. М. Серебрянського, фінансові ресурси – це грошові фонди фінансової системи, які створюються в результаті економічної та фінансової діяльності в процесі створення та розподілу валового національного продукту за певний період і використовуються для забезпечення безперервного функціонування та розвитку народного господарства (макрорівень).

Таким чином, до фінансових ресурсів слід відносити сукупність коштів, які знаходяться в розпорядженні держави, муніципальних утворень, окремих суб'єктів господарювання та домогосподарств (населення), що призначені для фінансування розширеного відтворення та виконання різноманітних фінансових зобов'язань.

Відзначимо, що фінансові ресурси використовуються на всіх етапах операційного циклу суб'єктів господарювання, а також здійснюють забезпечення та обслуговування інвестиційної та фінансової діяльності.

У своїй діяльності підприємства можуть використовувати власні фінансові ресурси, тобто ті, що сформовані за рахунок власних джерел (статутний, додатковий і резервний капітал, нерозподілений прибуток), а також залучені – ті, що знаходяться в тимчасовому користуванні на обумовлених засадах (кредити та позики, кредиторська заборгованість, інші зобов'язання). За джерелами формування фінансові ресурси розподіляються на зовнішні (залучення акціонерного капіталу або додаткових внесків власників, отримання кредитів, облігаційні займи, фінансова допомога), та внутрішні (реінвестований прибуток, рефінансована дебіторська заборгованість, дезінвестиції та ін.).

Відзначимо, що в основі формування ефективного менеджменту фінансових ресурсів знаходиться розуміння того, що вони виступають основоположним (домінантним) елементом всієї ресурсної бази будь-якого суб'єкта господарювання. Саме завдяки наявності необхідної кількості фінансових ресурсів підприємства отримують доступ

до потрібних земельних, матеріальних, трудових, інтелектуальних ресурсів тощо. На жаль, у сучасних умовах саме фінансові ресурси слід розглядати як найбільш дефіцитний для вітчизняних підприємств ресурс, нестача якого гальмує загальний розвиток та зумовлює слабшання інших елементів ресурсної бази суб'єктів господарювання. Підкреслимо також, що фінансові ресурси виступають також найбільш мобільними з-поміж інших елементів ресурсної бази, що в умовах мінливості та постійних змін зовнішнього середовища підприємства виступає ключовим фактором ефективності. Таким чином, слід зробити висновок, що спроможність вітчизняних суб'єктів господарювання не просто виживати, а й досягти успіху в ринкових умовах, насамперед, залежить від ефективності управління наявними фінансовими ресурсами.

Відзначимо, що управління фінансовими ресурсами підприємств трактується як:

- один з найважливіших факторів забезпечення ефективної фінансово-господарської діяльності підприємства в сучасних умовах;

- діяльність, що спрямована на оптимізацію фінансового механізму підприємства, координування фінансових операцій, забезпечення їх впорядкування та точного “балансування”;

- процес управлінських дій у сфері формування та використання грошових коштів фондового та нефондового характеру.

Управління фінансовими ресурсами може бути спрямоване на досягнення таких цілей: виживання фірми в умовах конкурентної боротьби; уникнення банкрутства і великих фінансових невдач; лідерство в боротьбі з конкурентами; збільшення ринкової вартості фірми; прийнятих темпів зростання економічного потенціалу фірми; зростання обсягів виробництва та реалізації; збільшення прибутку; зменшення витрат; забезпечення рентабельної діяльності і т.д.

Управління фінансовими ресурсами підприємства в сучасних умовах глобальних та динамічних процесів потребує системного підходу і використання сучасних технологій виходячи з ресурсних можливостей, конкурентних переваг і ділової активності господарюючих суб'єктів. Ефективність управління фінансовими ресурсами на підприємстві потребує науково обґрунтованої реструктуризації методів і способів формування, розподілу та використання фінансових ресурсів. Особливо складним є це завдання по відношенню до великих промислових підприємств, які потребують значного фінансування і в процесі господарської діяльності генерують масштабні грошові потоки. Тому актуальним є питання управління фінансовими ресурсами промислового підприємства, як комплексної системи управління відносинами і ресурсами з метою збереження стабільного фінансового стану і підвищення результативності господарської діяльності підприємства.

Аналіз досліджень та публікацій. Чимало аспектів змісту поняття «фінансовий менеджмент»

залишаються нерозкритими і потребують поглиблення розробки теоретичних і методологічних проблем фінансового менеджменту. Серед наявних в економічній літературі точок зору на сутність і зміст фінансового менеджменту щодо управління фінансовими ресурсами особливу увагу заслуговують такі автори як І.Т. Балабанова, І.А. Бланка, Є. Бріггема, В.М. Власової, В.М. Ковальова, Г.Г. Кірейцева, М.Н. Крейніної, Є.Ф. Стоянової, В.М. Родіонової, Л.Н. Павлової, Г.Б. Поляка, Н.Ф. Самсонова, Є.А. Уткіна, А.Д. Шеремета, Ван Хорна Дж. К., Сигела Джоела Г. та інших. Завдяки роботам цих вчених сформульовано підґрунтя для подальших наукових досліджень. Водночас, досі відкритим залишається питання обґрунтування цілісного комплексу методів управління фінансовими ресурсами щодо всіх стадій його реалізації – від збору інформації про поточний фінансово-економічний стан компанії до прогнозування її фінансових показників і складання перспективних бюджетів.

Однією з головних ознак, що свідчать про економічний розвиток підприємства, є безперервний процес удосконалення його управлінської діяльності, у тому числі управління фінансами. З огляду на те, що фінансові ресурси – найважливіший чинник економічного зростання, удосконалення управління фінансовими ресурсами підприємства необхідно трактувати як центральну ланку усього комплексу заходів, спрямованих на його забезпечення.

Вирішення проблем та розвитку фінансового менеджменту сучасного підприємства на різних рівнях може бути найбільш ефективним при застосуванні системного підходу з чітко визначеними цілями й кінцевим результатом, розробкою альтернативних варіантів з визначенням переваг і недоліків.

При застосуванні методів управління фінансовими ресурсами на основі системного підходу необхідно враховувати поєднання стратегічної перспективи і вирішення поточних завдань підприємства в умовах динамічного середовища. Економічна та політична нестабільність негативно впливають на фінанси підприємства, націлюючи їх на вирішення сьогоденних завдань, унеможливаючи побудову довгострокової стратегії розвитку. Але зі стабілізацією ситуації в країні актуальності набувають питання прогнозування діяльності підприємств та організації фінансів та фінансових показників з погляду їх перспективного розвитку.

Прогноз грошових потоків полягає у визначенні можливих джерел надходження та напрямків витрачання грошових коштів. З метою підвищення економічної діяльності підприємства і раціонального використання фінансового потенціалу необхідне впровадження ефективного планування і бюджетування. Бюджетування розглядається як складова частина фінансового планування і являє собою конкретизацію показників перспективних планів.

Бюджетування як метод управління фінансовими ресурсами підприємства включає три найважливіші складові частини:

технологія бюджетування;

організація процесу бюджетування;

інформаційні технології.

Система управління фінансами підприємства повинна розглядатися як складна, відкрита, адаптивна, динамічна система. Для найбільш ефективного виконання функцій цієї системи необхідно забезпечення інформацію. Для збору, обробки і систематизації великого обсягу різноманітної інформації фінансового характеру необхідне впровадження і використання сучасних технологій, які впливають на ефективність виробництва і процес прийняття обґрунтованих управлінських рішень.

Організація фінансового моніторингу, як складової частини фінансового менеджменту на підприємстві має розглядатися не просто як здійснення аналітичного заходу, а як сукупність облікових операцій, аналізу, діагностики виявлених результатів і прогнозування на перспективу. Система фінансового моніторингу здатна функціонувати оперативного лише в тому разі, якщо буде в достатньому обсязі аналітична база для повноти відображення сформованої ситуації, а також правильно будуть зроблені підбір фінансово-економічних показників.

Впровадження системи фінансового моніторингу й відповідного інформаційного забезпечення фінансових служб промислового підприємства необхідною інформацією повинно базуватися на сучасних досягненнях науки й техніки. Тому одним із шляхів удосконалення фінансового менеджменту підприємства є використання ІТ-технологій в процесі прийняття управлінських рішень щодо управління фінансовими ресурсами. Впровадження такої системи дасть можливість забезпечити працівників сфери управління фінансовими ресурсами оперативною та комплексною інформацією; створити багаторівневий, інтегрований банк даних і забезпечити діалоговий режим спілкування користувача й системи; скоротити час пошуку інформації в системі, а також її обробки і підготовки управлінських рішень; автоматизувати функцію контролю на усіх рівнях управління фінансовими ресурсами.

Достатньо важливим та невідкладним є пошук нових підходів та методів управління фінансовими ресурсами з одночасним удосконаленням інформаційного забезпечення фінансових потоків окремого підприємства. Одним із таких методів має стати контролінг. Основна ідея створення концепції контролінгу полягає у підвищенні ефективності фінансового менеджменту підприємства шляхом створення такої обліково-аналітичної системи, яка б синтезувала елементи обліку, аналізу, контролю та планування відповідно до вимог і потреб керівництва підприємства, специфіки його діяльності. Основною задачею контролінгової служби є забезпечення ефективного обміну інформацією всередині

підприємства, впровадження чіткого процесу формування системи внутрішньої звітності.

Раціональне управління фінансовими ресурсами підприємств повинно включати такі етапи:

- виявлення та формулювання проблеми чи задачі управління фінансовими ресурсами підприємств, що повинна бути вирішена на базі використання минулого досвіду та наявних даних;
- прийняття управлінського рішення щодо використання фінансових ресурсів та його реалізація;
- аналіз результатів прийнятого рішення з погляду можливих способів його модифікації чи зміни, а також врахування його результатів у процесі нагромадження досвіду, який може бути використаний у майбутньому.

Як уже відзначалося, перехід економіки нашої країни до ринкових відносин сьогодні зумовлює необхідність максимально ефективного управління фінансовими ресурсами, яка у свою чергу, суттєво залежить від обґрунтованості застосовуваних методів управління. При цьому розвиток фінансового управління в Україні необхідність розширення переліку, насамперед, таких методів управління, які можливо успішно застосовувати на практиці з урахуванням особливостей управління фінансовими ресурсами в умовах українського сьогодення.

Зазначимо, що в науковій літературі відсутня єдність думок із приводу класифікації методів управління фінансовими ресурсами. Аналіз літературних джерел дозволив розробити класифікаційну схему поділу методів управління фінансовими ресурсами підприємств на традиційні та прогресивні.

До класу традиційних методів віднесені такі групи методів:

1. Група методів збільшення власного капіталу підприємств, яка поділяється на чотири підгрупи:

- одержання підприємством внесків до статутного фонду від засновників та акціонерів;
- одержання підприємством додаткового прибутку від господарської діяльності;
- одержання підприємством податкових пільг;
- одержання підприємством фінансової допомоги на безповоротній основі.

2. Група методів збільшення позичкового капіталу підприємств, яка поділяється на три підгрупи:

- одержання підприємством банківського кредиту;
- одержання підприємством товарного кредиту;
- одержання підприємством фінансової допомоги на зворотній основі.

До класу прогресивних методів віднесені такі групи:

1. Група методів збільшення власного капіталу підприємств, яка поділяється на дві підгрупи:

- розміщення депозитарних розписок на міжнародних фінансових ринках;
- розміщення похідних цінних паперів на акції підприємства.

2. Група методів збільшення позичкового капіталу підприємств, яка поділяється на три підгрупи:

- розміщення корпоративних облігацій підприємства на національному та міжнародному ринках;
- одержання підприємством вексельного комерційного кредиту;
- одержання позичкового капіталу за операціями «репо».

3. Група методів оптимізації структури активів підприємства, яка поділяється на три підгрупи:

- дисконтування дебіторської заборгованості підприємства;
- застосування товаророзпорядчих цінних паперів;
- одержання підприємством основних засобів у лізинг.

Відзначимо, що наведена класифікація дозволяє визначити три найважливіші особливості прогресивних методів порівняно з традиційними.

По-перше, реалізація нетрадиційних методів передбачає застосування особливих фінансових інструментів – цінних паперів широкого функціонального складу.

По-друге, у класі прогресивних методів виділяється особлива група методів, яка дозволяє вирішити принципово інше, більш вагомe з точки зору підвищення ефективності фінансово-господарської діяльності підприємств завдання оптимізації структури активів.

По-третє, групи та підгрупи прогресивних методів складають саме ті методи, що дозволяють залучати додаткові фінансові ресурси не тільки на національному, а й на міжнародних фінансових ринках.

Фінансовий аналіз також можна провести з допомогою різних типів моделей, що дозволяють структурувати та ідентифікувати взаємозв'язки між основними показниками звітності, що дозволяє більш ефективно управляти фінансовими потоками. Можна виділити три основні типи моделей, які використовуються у фінансовому аналізі: дескриптивні, предикативні та нормативні.

1. Дескриптивні моделі це моделі описового характеру. Вони є основними для оцінки фінансового стану підприємства. До них можна віднести побудова системи звітних балансів, подання фінансової звітності в розрізах, вертикальний і горизонтальний аналіз звітності, систему аналітичних коефіцієнтів, аналітичні записи до звітності.

- Горизонтальний (часовий) аналіз - це порівняння кожної позиції звітності з аналогічною їй позицією в попередньому періоді або за більш тривалий проміжок часу. У залежності від вкладеного сенсу горизонтальним аналізом також називають порівняння статей активу і пасиву балансу та порівняльний аналіз статей форм звітності одного підприємства з іншими підприємства даної галузі.

- Трендовий аналіз - це порівняння кожної позиції звітності з аналогічною їй позицією ряду

попередніх періодів та визначення тренду, т. е. основної тенденції динаміки показника, очищеної від випадкових впливів і індивідуальних особливостей окремих періодів. За допомогою тренда формуються можливі значення показників у майбутньому.

- Вертикальний аналіз - це визначення структури підсумкових фінансових показників з виявленням зміни кожної позиції в порівнянні з попереднім періодом.

- Аналіз відносних показників (коефіцієнтом) - це розрахунок співвідношень окремих показників позицій звіту з позиціями різних форм звітності, визначення взаємозв'язків показників. Відносні показники поділяються на коефіцієнти розподілу та коефіцієнти координації.

- Порівняльний аналіз - це і внутрішньогосподарський аналіз зведених показників звітності за окремими показниками фірми, дочірніх фірм, підрозділів, цехів, і міжгосподарський аналіз показників даної фірми порівняно з показниками конкурентів, з середньогалузевими і середніми загальноекономічними даними.

- Факторний аналіз - це аналіз впливу окремих факторів на результативний показник за допомогою детермінованих чи стохастичних методів дослідження. Він може бути прямим (власне аналіз) і зворотним.

2. Предикативні моделі - це моделі прогностичного характеру, які використовуються для прогнозування доходів підприємства і його майбутнього фінансового стану. Найбільш поширеними з них є: розрахунок точки критичного обсягу продажу, побудова прогнозних фінансових

звітів, моделі динамічного аналізу, моделі ситуаційного характеру.

3. Нормативні моделі дозволяють порівняти фактичні результати діяльності підприємства з, очікуваними, розрахованими за бюджетом. Ці моделі використовуються у внутрішньому фінансовому аналізі. Їх суть зводиться до встановлення нормативів по кожній статті витрат і до аналізу відхилень фактичних даних від їх нормативів

Висновки. Ринкові принципи господарювання актуалізує проблеми вдосконалення підходів до управління фінансовими ресурсами. При цьому основним об'єктом фінансового менеджменту виступає капітал як перетворена форма фінансових ресурсів.

Враховуючи той факт, що серед інструментів, які використовуються в управлінні фінансовими ресурсами, особливу роль повинні відігравати прогресивні методи управління фінансовими ресурсами, вважаємо, що вся їх сукупність повинна використовуватися з метою впливу на формування таких пропорцій власних і позикових коштів підприємства, які забезпечують додатковий приріст рентабельності власного капіталу, а головне, створюють сприятливі умови фінансової стабільності організації на перспективу.

Перспективою подальших досліджень є визначення сутності та структури фінансового потенціалу, основним джерелом формування та нарощування якого є фінансові ресурси, а також аналітична оцінка складових фінансового потенціалу.

Список літератури

1. Бюджетирование как инструмент эффективного финансового планирования: [Электронный ресурс] / Щегловская Ю.А. // Деловой мир. - 2012. Режим доступа к статье: <http://delovoymir.biz/ru/articles/view/?did=12600>.
2. Головка С.И. Финансовый менеджмент в корпорациях: автореф. дис. канд. экон. наук: 08.04.01 / ДДАУ. - Днепропетровск, 2006. - 16с.
3. Давиденко Н.М. Финансовый менеджмент підприємств // Фінанси України, -2004. - №6.
4. Желнова К.В. Методика определения эффективности управления предприятиями общественного питания // Финансовый менеджмент. - 2010. - №3.
5. Коваленко О.Ю. Методические основы прогнозирования финансового состояния предприятия // Ученые записки Таврического национального университета имени В.И. Вернадского. Серия: Экономика и управление. - 2011. - Т. 24 (63). № 1. - С. 78-91.
6. Луценко С.И. Оценка корпоративного управления компаний // Финансовый менеджмент. - 2010. - №6.
7. Мельник Т.М. Вдосконалення фінансового менеджменту підприємства на основі впровадження системи контролю // Актуальні проблеми економіки. - 2004. - №3. - С. 170-179.
8. Безбородова Т. В. Удосконалення механізму управління фінансовими ресурсами підприємств / Т. В. Безбородова // Держава та регіони. - 2008. - № 5. - С. 21-23.
9. Бердгар М. М. Впровадження прогресивних методів управління фінансовими ресурсами підприємств у зовнішньоекономічній діяльності / М. М. Бердгар // Формування ринкових відносин в Україні. - 2008. - № 5 (84). - С. 31-36.
10. Ванькович Д.В. Удосконалення механізму реорганізації управління фінансовими ресурсами підприємств / Д. В. Ванькович // Фінанси України. - 2004. - № 9. - С. 112-117.

11. Джерелейко С. Д. Управління фінансовими ресурсами промислових підприємств [Електронний ресурс] / С. Д. Джерелейко. - Режим доступу : http://www.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/sre/2010_1/156.pdf.
12. Хруц Н. В. Аналіз та оцінка рівня прибутковості фінансових ресурсів підприємства / Н. В. Хруц // Економіст. - 2007. - № 7. - С. 28-31.
13. Бердгар М.М. Управління процесом формування і використання фінансових ресурсів підприємства на основі логістичного підходу / М. М. Бердгар // Актуальні проблеми економіки. - 2008. - № 5 (83). - С. 133-138.

References (transliterated)

1. Byudjetirovanie kak instrument effektivnogo finansovogo planirovaniya : [Elektronnyy resurs] / Hegl'ovskaya YU.A. // Delovoy mir. - 2012. Rejim dostupa k state: <http://delovoymir.biz/ru/articles/view/?did=12600>.
2. Golovko S.I. Finansoviy menedjment v korporatsiyah : avtoref. dis.. kand.. ekon. nauk : 08.04.01 / DDAU. - Dnipropetrovsk, 2006. - 16 P.
3. Davidenko N.M. Finansoviy menedjment pidpriemstv // Finansy Ukraini, -2004. - NO 6.
4. Jelnova K.V. Metodika opredeleniya effektivnosti upravleniya predpriyatiyami obschestvennogo pitaniya // Finansovyy menedjment. - 2010. - NO 3.
5. Kovalenko O.YU. Metodicheskie osnovy prognozirovaniya finansovogo sostoyaniya predpriyatiya // Uchenye zapiski Tavricheskogo natsionalnogo universiteta imeni V.I. Vernadskogo. Seriya: Ekonomika i upravlenie. - 2011. - vol. 24 (63). NO 1. - P. 78-91.
6. Lutsenko S.I. Otsenka korporativnogo upravleniya kompaniy // Finansovyy menedjment. - 2010. - NO 6.
7. Melnik T.M. Vdoskonalennya finansovogo menedjmentu pidpriemstva na osnovi vprovadjeniya sistemi kontroly // Aktualni problemi ekonomiki. - 2004. - NO 3. - P. 170-179.

8. Bezborodova T. V. Udoskonalennya mehanizmu upravlinnya finansovimi resursami pidpriemstv / T. V. Bezborodova // Derjava ta regioni. — 2008. — NO 5. — P. 21—23.
9. Berdar M. M. Vprovadjennya progresivnih metodiv upravlinnya finansovimi resursami pidpriemstv u zovnishnoekonomichniy diyalnosti / M. M. Berdar // Formuvannya rinkovih vidnosin v Ukraïni. — 2008. — NO 5 (84). — P. 31-36.
10. Vankovich D. V. Udoskonalennya mehanizmu reorganizatsii upravlinnya finansovimi resursami pidpriemstv / D. V. Vankovich // Finansi Ukraïni. — 2004. — NO 9. — P. 112—117.
11. Djereleyko S. D. Upravlinnya finansovimi resursami promislovih pidpriemstv [Elektronniy resurs] / S. D. Djereleyko. — Rejim dostupu: http://www.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/sre/2010_1/156.pdf.
12. Hrusch N. V. Analiz ta otsinka rivnya pributkovosti finansovih resursiv pidpriemstva / N. V. Hrusch // Ekonomist. — 2007. — NO 7. — P. 28-31.
13. Berdar M. M. Upravlinnya protsesom formuvannya i vikoristannya finansovih resursiv pidpriemstva na osnovi logistichnogo pidhodu / M. M. Berdar // Aktualni problemi ekonomiki. — 2008. — NO 5 (83). — P. 133-138.

Надійшла (received) 18.12.2017

Бібліографічні описи / Библиографические описания / Bibliographic descriptions

Управління фінансовими ресурсами підприємства / В.В.Рубцов, Т.С.Пічугіна // Вісник НТУ «ХПІ Актуальні проблеми управління та фінансово-господарської діяльності підприємства. — Х. : НТУ «ХПІ», 2017 — № 54 (1257). — С. 117-122. — Бібліогр.: 13 назв. — ISSN 2304 621X.

Управление финансовыми ресурсами предприятия / В.В.Рубцов, Т.С.Пичугина // Вестник НТУ «ХПИ». Серия: Актуальные проблемы управления и финансово-хозяйственной деятельности предприятия. — Х. : НТУ «ХПИ», 2017. — № 54 (1257). — С. 117-122. — Библиогр. 13 назв. — ISSN 2304-621X.

Management of financial resources of the enterprise / V.VRubtsov, T.S.Pichugina // Bulletin of NTU "KHPI". Series: Actual problems of management and financial-economic activity of the enterprise. — Kharkiv : NTU "KhPI", 2017.— NO 43 (1215). — P. 117-122. — Bibliogr.: 13 names. — ISSN 2304-621X.

Відомості про авторів / Сведения об авторах / About the Authors

Пічугіна Тетяна Сергіївна — проф., зав. Каф. Менеджменту організацій, Харківський державний університет харчування та торгівлі; тел.: (050) 642-61-43, e-mail: men_org@hduht.edu.ua

Пичугина Татьяна Сергеевна — проф., зав. Каф. Менеджмента организаций, Харьковский государственный университет питания и торговли; тел.: (050) 642-61-43, e-mail: men_org@hduht.edu.ua

Pichugin Tatiana Sergeevna — prof., head Kaf. Management of organizations Kharkiv State University of Food and Trade; tel.: (050) 642-61-43, e-mail: men_org@hduht.edu.ua

Рубцов Віталій Вікторович — Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут», студент; тел.: (050) 642-61-43; e-mail: businss22b@gmail.com.

Рубцов Виталий Викторович — Национальный технический университет «Харьковский политехнический институт», студентка; тел.: (050) 642-61-43; e-mail: businss22b@gmail.com.

Rubtsov Vitalii Viktorovich — National Technical University «Kharkiv Polytechnic Institute», student; tel.: (050) 642-61-43; e-mail: businss22b@gmail.com.